

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	10 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
Szombat utáni napok kivételével

Beszerzési és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag visszajáró
vagy megőrzésre nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes mások ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, aug. 30.

Veni Sancte.

A kéthavi vakáció ideje letelt. Az iskolák kapui újra megnyílnak s a tudomány csarnokai újból magukba gyűjtik a tanulókat és tanítómestereket. Kezdődik az új iskolai év.

Mindenkor bizalommal tölt el, mindenkor reményeket táplál, igényeket támaszt, vágyakat ébreszt a szivekben az új esztendő. Ilyenkor, mikor iskolai évről esik szó, legkivált. Az iskola elsőrangú társadalmi tényező. Tanításán, nevelésén épül föl a jövő, melynek férfiai olyan készültséggel lépnek fel majdan és olyan irányban fognak haladni, a melyet az iskolában tanultak. Bármily gyakran hangozzék is, sohasem fog elkopni az alapigazság: *akié az iskola, azé a jövő!*

A hazai katholicizmusnak, melyet az utóbbi évek folyamán annyi méltatlan támadás ér minden irányból, szép számmal vannak iskolái. Az elemi népoktatás intézeteitől fel a főiskolákig minden vonalon. Ezeknek az iskoláknak jellegét feltűző gonddal kell őriznünk. Szívós ragaszkodással fenn kell tartanunk, meg kell óvnunk idegen beavatkozástól minden időkre. Áll pedig ez a tétel kivált a *népiskolákra*, amelyek manap bizonyos oldalról ugyancsak heves ostromnak vannak kitéve. És szól ez a figyelmeztetésünk kivált a katholicus társadalom befolyásosabb, tehetősebb *egyházi és világi* faktorainak, akik annak idején a maguk működési területén, hatáskörükben, tekintélyük latbavetésével egyszer, másszor

kisebb-nagyobb anyagi áldozatok árán, hatékony ellenszerrel állhatják útját az államosítás paroxizmusának.

A katholicus jelleg megővése azonban egymagában véve még nem elegendő. Az iskolának nemcsak névleg kell katholicusnak lennie. Falai között minden tekintetben katholicus életnek kell lüktetnie. Csakis így lehet értelme a katholicus jellegnek. És itt kiváltképpen katholicus *középiskoláinkra* és azoknak legtöbb helyen vezetőire, a buzgó szerzetes tanárookra gondolunk. Középiskoláink munkája a legfontosabb. Öntudatos, értelmes katholicus társadalmat kell nevelniök a jövő számára. Olyan társadalmat, amelyet a modern műveltség követelményei sohasem találnak készületlenül, olyan társadalmat, amely minden körülmények között becsülettel állja meg a helyét. Győz, vagy elbukik, de sem meg nem hátrál, sem meg nem alkuszik soha! *Alapos készültségű, korszerű, amellet kifogástalan hűségű társadalmat vár a jövő a katholicus középiskoláktól!*

Várakozásának könnyű lesz megteleíni. Csak dolgozni kell szakadatlanul és soha egy percze sem szabad szem elől veszíteni a katholicus irányt. A szerzetes-tanár sohase feledje el, *hogy nem csupán diplomával, de krizmával is jött az iskolába*, a világi tanár sohase feledje el, hogy katholicus intézetben teljesíti hivatását, akkor rendjén lesz minden. Akkor a valláserkölcsei nevelés nem fog a hittanórákra és a vallási kötelemeknek sokszor inkább sablonszerűleg, mint buzgóságból történő teljesítésére szorítkozni, hanem igenis meg fog nyilatkozni

egy-egy iskolai évnek minden jelentősebb eseményében, minden napján, minden tanórájában. A hitcikkelyek fejtegetésénél éppenugy, ahogy a történelmi órán, a klasszikus műveltség ismertetésénél csakugy, ahogy a természettudomány előadása közben. A tankönyvek megválogatásánál, az írásbeli dolgozatok tételjeinek kijelölésénél a gyakorló-iskolák, önképzőkörök működésében, az iskolai ünnepélyek és szórakozások közben. Ahol kell és lehet mindenütt!

Akkor a tanulóifjuság magától is észre fogja venni, hogy az iskolába azért jó reggelenként a templomból, mert *a templom éppen olyan szoros viszonyban van az iskolával, mint az iskola az étellel!*

Manap, amikor a gyakorlati katholicizmus annyi jogos követelménnyel lép fel a társadalommal szemben, így kell oktatniök, ilyen irányban kell nevelniök az ifjuságot a mi katholicus középiskoláinknak, ha méltóképpen be akarják tölteni nemes hivatásukat. A mi katholicus középiskoláinkban mindenütt megvan az öntudat és a jóakarát. Csak *az erély, a halározottság* nincsen meg még mindenütt! Talán a kényelem az oka, talán a régi szokás, itt-ott talán a bátortalanság is. Ezeket mind le kell küzdeni. Akkor iskoláink révén majd csakugyan *a miénk lesz a jövő.*

Abban a reményben vagyunk, hogy jogaink megvédésére, mulasztásaink kipótlására, eredményeink tökéletesítésére az új iskolai év folyamán sok fog történni. Ebben a reményünkben kérjük a világozó Szentlelket.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

Álom és valóság.

Irta: Mányiné Prigl Olga.

I.

Mariska jóképű kisleány volt már csöpp korában. Vastag, szőke haját alig tudta az édesanyja befogni, kibújtak azok, ha még oly szorosra kötötte is s körülöpködtek arcát, pajkos kis csomókba kunkorodva. És Mariska mindig nevetett. Páros cseresznyeszája mögül megvillantak apró, hegyes fogai, amikkel akár-melyik pillanatban kész volt a barackmagot kettéharapni. Csakugy borzadtak rajta a maga korabeli kisleány-pajtásai, öreges mozdulattal tapogatva arcukat, számlálgatva, hányat húzott ki nekik a doktor. Mintha nem is gyerekek lettek volna. A nevük is csupa nagy-leányos és előkelő. Egyiket Elzának hitták, a másikat talán Renéé-nek. A szegény kis Renéé ugyan nemsokára meghalt, ő neki leg-

rosszabbak voltak a fogai. — Elza maradt hát a család szemefénye, egyetlene, a nagy vagyon egyedüli örököse.

Elfelejtettem mondani, Mariska csak ép bejárt hozzájuk játszani, az édes mamáik nem barátkoztak egymással. A kis hivatáinak felelőse, — pedig uri leány volt a javából, — nem járt sehová s talán éppen azért nem is voltak haragosai. Az emberek szivesen köszöntek neki s mindig egyszerű, de izléses ruhájában szép asszonynak is tartották. Mert olesón jól öltözködni nagy művészet ám! — Nem is lehet azt úgy megtanulni, valahogy születni kell rá.

Mariska nem hasonlított mindenben az édesanyjához. A nagypapja véréből is volt benne, a gögös Mátrai Péteréből, aki kész volt kitagadni a leányt azért a tintanyalóért. Kitagadta a lányát, de a dolgon nem változtatható, az esküvő megtörtént apai áldás nélkül. Az asszony lelkében megmaradt a seb egész életén keresztül, valami titkos, csöndes bánkódás, ami az évek súlyával még növekedett. Vala-

hogy a reális élet kigyógyította a szalmakunyhók iránti lelkesedéséből és lázas, álmatlan éjszakákon sokszor töprengett a kis leánya jövőjén.

Mióta az ura meghalt, még több gond szakadt rá.

— Édes, szomorú, szép jó uram, — agyon-dolgoztad magad értünk, — beszélt bozzá, a lelkéhez, mert akkor már harmadik esztendeje viselte érte a fekete rubát. Romlást hozott a mi szerelmünk mindkettőnkre. A csókjainkat is megkeserítette a szegénység, a nyomorúság, a küzdés. Fel kellett ébrednünk az álomból, a való élet hidegsége megcsapott bennünket, a mindennapi kenyér után való hajszába megfogyott, nagyon megfogyott a mi ideális szerelmünk is. Nevetségesnek tartottuk utóbb, hogy sokszor hónapokig sem csókoltuk meg egymást. Oh, hogy sajnállak, hogy vádol érte a lelkiismeret! A kislányod az oka, az egyetlen, a ki nek szerettem volna meggyűjteni minden fillért, nehogy keserű legyen majdan egykor neki is az a csók...

Szülők különös figyelmébe!

Az iskola év kezdetén fiu- és leánygyermeknek teljes felruházására meglepő olcsó árak!!!

FÁBRY TESTVÉREK nagyáruházában
Nagyváradon, Olaszi Fő-utca. Telefon szám 76.

Fiuak és leánykák részére, igen erős Carlsbadi cipők 1 frt 20 krtól kezdve, továbbá Csizmak, Galocsnik, Kalapok, Sapkák, 50 krtól kezdve, Fiu ingek 90 krtól feljebb, kész fiu Lábravalók, Gallérok 12 krtól, Kézlelők 20 krtól, Nyakkendők 15 krtól feljebb, Keztyűk, Harisnyák, Zsebkendők 6 krtól feljebb, Inggombok, Pénztárczák, Fésűk, Kéfék, Szappanok, Zsebkések, Esőernyők, Uti bőröndök, téli alsó Ingek, Nadrágok, Gamáslik, gyapju Takarók, Törülközők, Szalmazsákok, kész Paplan és ágylepedők, Chiffonok, Vásznaok, Barchetek ez idényre különösen óriási mennyiségben értek el s rendkívül olesón adátnak el.

Elősmert szolid keresztény üzlet!

Olcsó szabott árak!

Jöjj el szent Lélek Uristen, töltsd be
hived szívet és szeretetednek tüzeit éleszd
fel bennünk! . . . *Dr. Helvey Lajos.*

A temesi árvapénztár.

A temesvári árvapénztár ügyéről a kormány egyik félhivatalosa, a Magyar Távirati Iroda állítólag illetékes helyről a következő felvilágosítást kapta: Teljesen valótlan, hogy milliókra vagy csak százezekre menő hiányról volna szó. Tény az, hogy az 1867. előtti állami kezelés alatt az árvavagyonból kölcsön adott némely tőkék behajthatatlanok lettek. De ez a hiány bőven fedezetet nyer abból a tartalékalapból, a melyet a kezelt tőkék kamataiból való 10 százalékos levonásokból összegyűjtöttek s a mely több mint 400.000 frtra rug. Az ügy csak az által bonyolódott össze, hogy az állam az alkotmányos éra kezdetén az árvavagyon átadta ugyan a megye kezelésébe, de a 400.000 frtnyi tartaléktőkét visszatartotta. Ezt az alapot a megye per utján visszakövetelte és pedig azon a czimen, hogy a megye kénytelen volt az állami kezelésből származott hiányt fedezni. A pert később felfüggesztették és megkísérelték az egyezkedést. Alapos kilátás is van rá, hogy az egyezés létre fog jönni és pedig azon az alapon, hogy a tartalékalapból első sorban a némely követelések behajthatatlanságából keletkezett hiányt fogják fedezni, a maradék pedig, minthogy ez a hiány jóval kisebb a tartalékalapnál, az állam tulajdonába megy át. Ez a hivatalos aktákon alapuló felvilágosítás mindenkit meg fog győzni arról, hogy százezekre rugó ekelődött pénzekről szó sem lehet s hogy a már évtizedek előtt konstatált hiány a tartalékalapból bőven nyer fedezetet és így sem a megye közönségére, sem az árvavagyonra a legkisebb kár sem háramlik.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park)
nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél
1-ig és d. u. 8-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d.
u. 8-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

A kulisszák mögött.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, aug. 30.

Budapesten a közönség érdeklődése most egy tudós férfi felé fordul, a ki messziről, a pápuák országából jött haza, hogy nemzetének megfizethetetlen kincsét: hírnevét, a művelt világ elismerését adja ajándéknak.

Biró Lajos, a ki ifjan ment el s hét év után megöszülve jött haza. Uj Guineából olyan gyűjteményt hozott a nemzeti muzeum részére, hogy ha külföldi tudós megakarja ismerni e sziget faunáját, flóráját és etnografiai viszonyait, annak Budapestre kell jönnie, mert a németek, a kik e szigeten uralkodnak, távolról se tudtak oly gazdag és mesés gyűjteményt összeállítani, mint Biró Lajos.

Pedig hát a magyar tudós ugyancsak árván indult a nagy utnak. Kezében egy bőrönddel, zsebében néhány száz forinttal, a mit a tudós társaságok adtak össze, ült a vonatra s maradt távol hosszú éveken át.

Bezzeg nem így küldték el a németek a bacillus-felfedező Koch professzort. Egyszer egy hatalmas hadihajó jelent meg Uj-Guinea partján, gazdagon felszerelve, azon jött Koch professzor, hogy a malárát tanulmányozza. S a német tudós fölvette hajójára a magyar kollegát, hat hétig vitte magával s ez a hat hét volt Biró Lajos legboldogabban töltött ideje — Azért sohasem panaszkodott hazája ellen. Meg volt elégedve a támogatással.

Magyar maradt minden ízében a távolban is. Egyszer egy gyönyörű szép lepkét talált. Ritka szép példány volt, a természetudományban valóságos esemény. Értéke a kétezer márkát is meghaladta. Biró a muzeumnak ajándékozta, elnevezvén *Erzsébet királyné lepkének*. Epen akkor volt, hogy a királynét Genfben egy anarkista leszúrta. Az egész világ erről beszélt, de mindenütt az *osztrák császárnét* emlegették. S a tudós világ ki is akarta javítani az új lepke nevét *Erzsébet császárnéra*. De Biró Lajos tiltakozott ellene s csakugyan a rovarügyi irodalomba mint *Erzsébet királyné* került bele a pillangó neve.

Leveleit mindig magyarul czimezte. A német postaigazgatóság — mert azok voltak az urak — fel is szólította, hogy németül írja a czímet. Biró Lajos furfangosan felelt: — Hiszen a földolog rajta németül van.

— Micsoda?
— Hát ez: *Európa — Budapest.*
A német csóválta a fejét, de Biró azért mégis csak magyarul czimezte a leveleit.

Panaszos levelet kaptam Temesvár mellett fekvő N.-K. községből, ahova néhány évtizeddel azelőtt a románság közé harmincz vagy több magyar családot telepítettek. Ez a levél egy jalkiáltás, mely véreink lelkéből fakad. Tartózkodom attól, hogy ítéletet mondjak az ottani viszonyokról, de közlöm a levélnek a tartalmát.

A népes falu határa nagy, de a szegény magyaroknak nincs elég földjük a megélhetéshez. Vannak ott kincstári birtokok; ha ezeket a népek adnák bérbé, akkor ez a harmincz család is megtudna élni. De nem adják a földmivelőknek, hanem egy-egy nagybérlőnek, aki azután albérlébe adja apró parcellákban.

A levélből szó szerint adjuk a következőket:

— Hogy megtudjunk élni, kénytelenek vagyunk felesbe venni a bérlőkötől, a 2—5 holdnyi parcellákat és ha e földeket megmunkáljuk, alig marad nekünk valami hasznunk, mert például a bérlő birja a földet 23 koronáért holdankint, mi pedig ez ellenében fizetünk a bérlőnek:

készpénzben legkevesebbet — — —	5 koronát
adunk egy pár felnőtt csirkét — — —	1 „
bevetjük a földet, holdankint a mag 14 „	„
felszántjuk a földet — — — — —	8 „
aratjuk a termést — — — — —	8 „
csépeljük a búzát, holdankint — — —	10 „

Összesen 46 koronát.

A bérlő tehát fizet 25 korona 20 fillért holdankint, mi pedig ki adunk érte 46 koronát — és azonfelül a termésnek a felét be kell hordanunk a bérlőhöz.

Ezért a 46 koronányi kiadásunkért kapunk, ha jó a termés, 4 mm. búzát a mi részünkre és ha a buza ára, amilyen most csak 10 korona, ez kitesz 40 koronát.

Ebből látszik, hogy nekünk pusztulnunk kell!

Hát ha rossz a termés?

A bérlő ellenben kap a 23 koronájáért tőlünk 5 koronát, egy pár csirkét (1 korona), a fél termést, a mi hasonlóan számítva 40 korona, vagyis összesen kap holdankint 40 koronát. Vannak falvak, ahol ez a viszony még helytelenebb, mert a nép mindezeket a kiadásokon felül még robot-munkát is kell, hogy teljesítsen.

Mariska jóízűen lélegzett fehér kis ágyában. Boldog volt, mert az üveg golyót mégis csak ő nyerte el Pistától. Pista az Elza unokatestvére volt, már tizennyolcz éves nagy fiú, mondhatnám nagy gyerek, aki mindig a két kis leánnyal hancuzozott. Mariska versenytulásba nyerte el az üveggolyót, a fiuk közt is ő futott a leggyorsabban. A nagy kincscsel ugyan még nem számolt be az édesanyjának, mert az szoros összefüggésben volt a szoknyácskájára letepett fodrával, a min holnap valahogy segíteni kell, ha másképp nem, a Pista közbenjárásával, aki a kabátjára maga szokta felvarrni a gombot. Sikertült is neki, Pista beállott a kedvéért szabómesternek. Az igaz, hogy más híján vastag fekete czérnával öltözték össze azt a hamis világoskék fodrocskát.

— Pista, ha megnővök, a maga felesége leszek, — mondta egyszer Mariska egész komolyan. Nem volt akkor ott senki, csak ők ketten. Elza kavicsot keresgélt valami új jétköz.

A fiú meglepetve nézett a kis leánnyra és elpirult. Benne már ébredezett valami a sejtésből és abban a pillanatbanszerette volna megcsókolni a kis leány arcát, de nem mertte. A helyett nevetve kérdezte:

— Hát tetszem én magának, Mariska?

A kis leány őszintén felelt:

— Tetszik. Szép erős karja van, a mivel legyőzné a halált. . . A szegény papa nem bírt meg vele, ő olyan vékony volt, de olyan. . . Sokszor sirunk a mamával, de ha a maga felesége leszek, soha se fogunk sirni, ugy-e?

— Nem baba. — mondta a fiú neki pirosulva. Eljövök magáért a világ végéről is . . .

II.

A hét esztendőből tizenhét lett. Elröpült az gyorsan, a lányok hamar megnőnek. Elza hosszú, vékony leány lett, karcúra fűzött derekával, Mariska olyan volt, mint a moharózza bimbója. Dehogy látszott meg rajta, — ha ugy vakációkor hazajött, hogy tíz hónapon keresztül ugyszólván csak betűből élt. De sokszor is odavágta a könyveit egyenkint a falhoz. Ur Isten! — minek kell egy leánynak annyi tudomány! — Azon érték, hogy téisztát segített gyurui az intézeti szakácsnének. Hanem azért vizsga előtt legyűrte valamennyi osztálytársnőjét. Tizennyolcz éves korában kezében volt a szép írással kiczrkalmazott diploma, a még szebb kalkulussokkal. Mariskából Mária lett.

Egy kicsit talán büszke is volt rá, a mint először ment végig, mint komoly, éret leány, a falujok utcáin. De másnap már baba volt, a régi. Kaczagásától hangzott a ház, az udvar. Egy csicsérgő nyáj lesz azokból, a kiknek ez valamikor oktatója lesz. Egyebet se tesznek, mint kaczagnak.

— Mariska, — csilitotta az anyja.

Mariska fölfonta a gömbölyű vállait s aztán megróbált csöndesen maradni, de nem bírta tovább egy óra hosszánál.

Almatlan éjszakákon megint sokat tündött az anyja, a szegény özvegy asszony. Mért hogy az élet fordítva osztogat mindent! Látta előre a kis leánya tüde arzat hervadni, fogyni

napról, napra, látta az éveket, a mik mindegyike ellop tőle valamit. Előbb a pirosságot, utóbb a reménységet is. Es a sápadt leányok fognak kipirosodni, a kit kényeztetve, ölébe huzzott végig a jó sorsa, a kit nem fognak élni csalódsok. Mariska azt hiszi, övé az egész világ, mind igazak azok a bohóságok, a miket rózsaszínű füleibe sugdosnak a csécsap gavallérok, mámoros báli éjszakákon. Szeretnek foglalkozni vele, de ha komolyra találja fordulni a dolog, sehol sincsenek. Itt van Gál Pista, majd elolvad a sóhajtozásaitól, szegény diák még, igaz, nem vetnek rá ügyet a parthie-képes leányok, de Pistából lehet valami, komoly, eszes fiú. . . Szépen össze is illeének.

Mariska már állásba volt, mikor eljött hozzá a híre, hogy Gál Pista végzett, kitűnően végzett. Meghallotta azt is, hogy az Elza apja, a ki befolyásos ember, alkalmazást is szerzett neki, a honnan igen szép jövőnek nézhet eléje. Mariskának büszkén dobogott fel a szíve. A Pista carrierjében neki is nagy része van és mit is ígért neki egyszer régen, hogy viszsza jön érte a világ végéről is. Pista oly becsületes, oly őszinte, oly szerény, jó fiú. . . Mariska várt, várt. Nem jön. Bizonyára nagyon lelkiismeretes. Mem ír, — nem jut hozzá. De azért reá gondol, a mikor csak egy percnyi ideje van. Ugy tudott hinni az okos leány.

Legközelebbi vakációon fürdőre vitte a törődött édes anyját. Megvont magától mindent, csak hogy azt a kis pénzt megtakaríthassa. Még mindig szép leány volt. Olyan, mint a

Ugy tudjuk, hogy ebben a faluban van két iskola: egy román felekezeti, amely teljesen megfelelő; egy állami, bizonyára a magyar családok kedvéért, de — ez össze dőlt!

Es nem törődik ezzel a szegény harmincz magyar családdal senkisémm.

Talán várjunk, amíg éhen halnak, vagy kivándorolnak?

Megengedem; a miniszter nem láthat el mindenhová: de talán azért van a megyének főispánja, a kerületnek képviselője, hogy észre vegyék az ilyen hibákat? Figyelmükbe ajánlom ezeket a szomorú állapotokat, mert különben őket fogjuk vádolni a harmincz magyar család pusztulása miatt.

* * *

Es végezetül ide írtatok egy hirt, melyet Aradról kaptam, a temesvári árvapénztár dologára vonatkozólag. Ez a hír azt mondja, hogy néhai Kövér Gábor volt temesmegyei törvényhatósági tag még 1870-ben egyik megyegyűlésen kijelentette; hogy az árvapénzeket hűtlenül kezelik és ezzel az egész tisztikart vádolta. Elmondta ezt a beszédjét magyarul és németül, hogy mindenki megértse.

Kövért ezért a beszédjeért üldözték, feljelentették a miniszternek.

A miniszter kiküldte Justh osztálytanácsost, aki azután rávette Kövért, hogy mondjon le a törvényhatósági tagságról. Le is mondott és elment Aradra.

Ime, most 32 év után kitérnek, hogy — igaz volt.

A szerzetes iskolák fennmaradnak.

Nemcsak a francziák, hanem az egész világ aggodó figyelemmel kíséri azt a barbár üldözést, amelyet a francia szabadkőműves kormány indított a szerzetesi iskolák ellen, csak-hogy a francia népet teljesen a vallásgyűlölés butaságában nevelhesse.

Aggódni kell a művelődés, a haladás és a vallás minden barátjának a törvénytelen rendeletek miatt, mert hiszen elég baja van Franciaországnak azzal, hogy 40 millió lakosa közül 8 millió felekezetenküli. Amennyi kárt ezek erkölcsileg és másféleképpen is okoznak, ahhoz képest Elzász és Lotharingia elvesztése nevetséges csekélység s ezt a kárt csak a szerzetesi iskolák tudták ellensúlyozni amennyire-annyira, ideig-óráig.

napsugár, örült neki mindenki. A fürdőtulajdonos a tervbe vett időn túl se akarta őket elengedni semmi áron.

— Mega a mi Üdvöskénk, — Mariska, — mondogatta neki.

Már nem volt fiatal ember, de még mindig erős és ruganyos. A régiek közül való volt ő, a ki nem vonul meg harmincz esztendőskorára. Komoly munkában élte le napjait, nem ért rá megházasodni. Mariskába beleszeretett. Nem sokáig komédiázott, hanem egyszerűen megkérte a kezét. A leány elkomolyodott és fejét rázta: nem megyek férjhez...

Aznap érkezett meg Gál Pista a heteges, sovány feleségével, — Elzával. A férfi is tört volt, hajszálai őszbe csavarodtak, arczán titkolt boldogtalanság nyomai látszottak. Mariska a vőlegénye vállára hajtotta fejét és sirt keservesen...

A francia nép át is értette teljesen a kongregációs iskolák fontosságát s innen van, hogy az elmúlt évben a »szabad iskolák« éppen kétszer oly látogatottak voltak, mint az állami liceumok. Erthető tehát az aggodalom, melylyel a francziák ez iskolák jövődjéről sorsát kísérik.

Közeledvén az iskolák megnyitásának ideje, a *Croix* örvendetes hírrel lepi meg a művelt világot.

Van mód rá, hogy a szerzetesi iskolák a tanév kezdetén újra megkezdjék áldásos működésüket.

Egyik mód az lesz, hogy Combes kívánóságához képest azok az iskolák is kérni fogják az állam jóváhagyását, amelyeket a törvény erre nem kötelez. Körülbelül 90%-a a bezárt iskoláknak már eddig vagy megtette a szükséges lépéseket, vagy a közel jövőben fogja megtenni abból a célból, hogy az állami jóváhagyást megnyerjék.

Nagyon valószínű azonban, hogy a kormány nem fog tulságosan igyekezni a jóváhagyás megadásával s azonfelül lesz okvetlenül néhány iskola, amelyeknek fenntartói a jóváhagyást nem fogják kérni. Ezeket egyszerűen világi tanerőkkel fogják ellátni.

Természetesen a világi tanerők olyanok lesznek, akiknek katolikus gondolkodása kifogás alá nem eshetik. Az iskolák fölött továbbra is a szerzetes-rendek őrködnének mindaddig, amíg a jóváhagyást meg nem kapják s így azoknak katolikus szellemben fennmaradása biztosítva van.

A szabadkőművesek csapást akartak mérni a vallásra és haladásra a tudatlanság nevében, ez a csapás azonban visszapatant rájuk. Mert, hogy az újonnan megnyitott katolikus iskolák most még kevésbé fogják eltűnni a szabadkőműves üzemek térfoglalását s a sötétség terjesztését, az teljesen bizonyos.

A székely kongresszus.

A tusnádi székely kongresszus egyre fokozódó érdeklődés közben folytatja tanácskozásait. A kongresszus második napját a különböző szakosztályok ülésai teljesen igénybe vették. A tanácskozások folyamán több talpraesett felszólalás hangzott el, melyek közül különösen figyelemreméltó volt Pál István erdélyi kanonok beszéde, a ki a székely papság már lapunkban is közölt memorandumá benyújtásával kapcsolatban a vallás-erkölcsi élet ápolásáról szólott.

A székely papság benyújtott terjedelmes memorandumá újabb bizonyítékát szolgáltatva annak a nemes érdeklődésnek, a melylyel az erdélyi katolikus papság a székelység ügye iránt mindenkor viseltetik. Pál kanonok határozati javaslatban a székely nép értelmi és hivatalvezetőinek egyetértő, vezérlő és kitartó munkálkodását kívánta. A kepe, melylyel a lelkészek és tanítók fizetéseiket a néptől kapják, az állami tized módjára megváltandó. A kepező egyházközségek terhe országos alaptól veendő le.

A javaslatot a kongresszus lelkesedéssel magáévá tette.

A közművelődési szakosztály ülésén ifjabb Gödri Ferencz, Seps-Szent-György város polgármestere tartott nagy tetszéssel fogadott előadást a székely katonai szakoktatás dolgában. Részletes megokolás kapcsán a következő határozati javaslatot terjeszti elő: mondja ki a kongresszus, hogy szükségesnek tartja a Székelyföldön egy magyar királyi, 100 tanulóra berendezett honvéd hadapródiskola felállítását s ennek helyéül Seps-Szent-Györgyöt jelöli meg.

Hoffmann honvédezeredes felvilágosító szavai után az indítványt függőben hagyták.

Ferenczy Károly gyergyó-szentmiklósi főesperes indítványára kimondták, hogy a közhivatalok vasár- és ünnepnapon zárva tartassanak.

Nagy figyelem mellett tartotta meg Jancsó Benedek előadói javaslatát a magasabb közoktatás ügyében. Javaslatát, mely szerint kívánja az eddigi székelyföldi csonka gymnasiumok kifejlesztését, 2 algyimnasium létesítését, felsőbb leányiskola felállítását, ösztöndíjak alapítását székely ifjak számára stb. több pótlással kapcsolatban élénk helyesléssel elfogadták.

A birtokpolitikai és hitelügyi szakosztály ülésén Máthé József előadó javaslatában a földdel nem bíró székelyeknek szülőföldjükön való letelepítését kívánta.

A javaslatot több felszólalás után elfogadták.

Imre Istvánnak a tagosítás gyors keresztülvitele és a telekkönyvek rendezése tárgyában beadott javaslata, mely szerint a tagosítási költségek minimálisak legyenek, továbbá a telekkönyvi ügyek rendezését, a betétszerkesztési munkák elrendelését kívánó javaslat elfogadtatott.

A kivándorlási és fürdőügyi szakosztályban Barabás Endre alaposan megvilágította a Romániában lakó magyarok helyzetét. Ismertette a határszéli viszonyt, s a Romániában lakó magyarok számát 250 ezerre teszi. Követeli, hogy bűnügyi képviselőtünkben legalább ott, hol nagyszámu magyar él, alkalmazzanak magyar születésű és nevelésű tisztviselőt. Elfogadták.

Hankó Vilmos dr. a székelyfürdők fellendítését kívánja. Az ipari szakosztályban Spaller József előadó kőbányák nyitását, a székely vasutak mielőbbi kiépítését kívánja.

Az őstermelési szakosztályban Fűredi Lajos indítványára kérelmezik a kender-gyár, illetőleg lenfonó gyárnak Csikmegyében való felállítását.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szept. 1-én. »Orvosegyetel« gyűlése délután 5 órakor.

* A villamos telep építése. A nagyváradi villamos világítás és villamvasut ügyében jelentős mozzanat lesz holnap és holnapután a város házában. A villamos telep és hálózat kiépítésére a Ganz-czeggel kötendő szerződést a bizottság már megállapította s azt holnap vizsgálja felül Hollós József műszaki tanácsos, a

Szabó István

fűszer, bor, csemege és vadkereskedése,

Nagyvárad, Fő-utca (Dr. Grósz-ház),

városi és vidéki Telephon 251. sz.

Mindenemű ásvány- és gyógyvizek és az Előpatoki víz főraktára Bihar-, Békés és Szilágy megyék részére.

Ajánlja kitűnő saját termései körösvölgyi asztali borait bárhová a városban házhoz szállítva literes üvegekben fehér asztali ó vagy új bor literje 72 fillér, Schiller bor 72 fillér, körösvölgyi ó bor literje 88 fillér, akik azonban a városi fogyasztási hivattal az adóra kiegyeztek, literenként 20 fillérrel olcsóbban kapják.

Mindenemű friss gyümölcsök: u. m. Kajszin és Francia barack. Korai kőfte öt kilós posta kosarakban a legolcsóbb beszerzési helye. — Vidéki megrendelések azonnal teljesítetnek. Raffia hánccs, szőlőkötő fonál, rézgállez (kékkeljő) pamut a legolcsóbb árban.

kereskedelmi miniszter szakértője. Az általa esetleg eszközleendő módosításokhoz képest készítik el a szerződést és írják alá. Kedden pedig a közúti vasúttársaság képviselőjével, **Urban** Adolf igazgatóval tárgyalnak a város által a villamos vasút részére szolgáltatandó villamos-áram szolgáltatása tárgyában. Az áramszolgáltatás módzataira nézve már megállapodásra jött a város a társulattal, csupán a hajtáshoz szükséges villamámértéket illetően még szükséges a városra. Azt hisszük, a vasúttársulatra is. — Kapcsolatosan megemlítjük, hogy a villamosági központi telep céljára **Löwy J.** József által felajánlott „Mátyás telepet” (a volt Dunkel-malom) a bizottság megtekintette. A gépházának szánt helyiséget elég erősnek, megfelelőnek találta, azonban a kazánház — a melynek pedig a gépházzal párhuzamban kell lenni — nem felel meg a szükségnek. **Löwy J.** József ennek folytán pótajánlatot adott be, melyben felajánlja a városnak, hogy a kazánházat a városi mérnöki hivatal által kiadandó tervek szerint átalakítja. A pótajánlat felett ezután határoz a város.

* **A debreczeni honvédek Nagyváradon.** Valóságos katonajárás van mostanában városunkban. A múlt héten volt itt a budapesti I. honvéd-gyalogezred, tegnap pedig a Debreczenben állomásozó 3-ik honvéd-gyalogezred érkezett meg 10 óra tájban. A debreczeni honvédek hétfőig maradnak városunkban, amikor tovább mennek Hegyköz-szentmiklósról, ahol csapatösszpontosítás lesz. A vendég-katonák még itt lesznek, a régi honvéd-laktanyában kapnak szállást.

* **A Szigligeti-Társaság a Wesselényi-szobor leleplezésénél.** Szilágyvármegye szeptember 18-án leplezi le nagy fiának, a nagy Wesselényi Miklósnak szobrát Zilahon. A rendezőbizottság erre a fényesnek ígérkező, hazafias és irodalmi ünnepre meghívta a Szigligeti-Társaságot is. A kör valószínűleg képviseltetni fogja magát, bár az elnök: **Rádl Ödön** nem mehet el az ünnepségre, mivel szept. 19-én Nagyvárad város díszközgyűlésén az ünnepi szónoklatot kell tartania.

* **A belügyminiszter és a massage.** A m. kir. belügyminiszter a massage gyakorlása tárgyában a következő körrendeletet adta ki: A massagenak (kenés, gyúrás stb.) a legutóbbi időben szokásba vett nagy kiterjedésű alkalmazása mellett s különösen annak folytán, hogy még a gyógykezelésszerű masszage is orvosi képességgel nem bíró egyének igen gyakran orvosi rendelés, javallat és ellenőrzés nélkül korlátlanul üzik: sok esetben merültek fel az azt üzők részéről visszaélések s azok között olyanok is, melyek a masszageknak egészségi károkat is okoztak. Ennek fogva szükségesnek tartottam a massage gyakorlásának megfelelő korlátozását s e célból az országos községi tanács meghallgatása után a következőket rendelem: 1. Betegeket nem orvos masszálónak csakis orvosi utasítás, felügyelet és felelősség mellett szabad masszálni 2. Beteg hasi szerveket, az ivar-szerveket és a szemeket nem orvos masszálónak egyáltalában nem szabad masszálni. A jelen rendelet ellen vétők kihágást követnek el s amennyiben cselekményük a büntetőtörvénykönyv rendelkezései szerint súlyosabb beszámítás alá nemesik, tizenöt napig terjedhető elzárással és 200 kor-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

* **Hütlenségért gyufaoldat.** Alig került be Szeghalomról **Tury Erzsébet** Nagyváradra, csakhamar megismerkedett egy deli lakatoslegényvel, mely ismeretségből bizalmas viszony fejlődött. De mint minden, ez is véget ért, a deli lakatos elhagyta Erzsit, miért ő potom 3 pakli kőnesgyufa-oldatot ivott, a mi könnyebb természetű sérülést okozott. Beszállították a kórházba.

* **Utazás a vámok körül.** Az utóbbi időben sok kellemetlenség volt a nagyváradai vámok kezelése körül. Ujabb az az eszme merült fel, hogy a vámok felügyeletét visszahelyezik a gazdasági tanácsos ressortjába. Azt belátták, hogy a mostani kezelési rendszer nem felel meg a kívánalmaknak s nincsen megvédve kellőleg a városi pénzár érdeke. A törvényhatóság intézkedéséből **Komlóssy József** gazd. tanácsos, **Szűts Géza** tb. főszámvevő és **Balogh Döme** törvényhatósági bizottsági tag az ország több nagyobb városában tanulmányozták a vámok kezelését. A fővárosban az óra-level rendszert igen czélszerűnek találták, a melyvel elejét lehet venni, hogy egy vámjegyet újból kiadjanak a vámnál. A legjobb rendszert Győrött tapasztalták. Itt is meg van az óra-level s a személyzet jobban ki van használva. A vámjegyek itt a legalkalmasabbak; ellenőrzési szelvényekkel vannak ellátva. A sorompók ellenőrzése praktikus és helyes. A helypénzszedők, mikor elvégezték a dolgukat, a vámsorompók ellenőrzését teljesítik. Erős központi ellenőrzés és a személyzet teljes kihasználása elősegítik a kezelés tisztaságát. Kassán, Pozsonyban és Kolozsvárott voltak még s mindenütt találtak megfigyelésre méltót.

* **A sah és a költő.** A Daily Chronicle a következő anekdotát mondja el Muzaffer Eddin perzsa sábról, akit Angliában sokat emlegetnek mostanában. Othon, Perzsiában van a sahnak egy kedves udvari poétája, a kinek a dicsőségét irigylő királyok királya. A sah irt egy verset, fölolvasta a poétájának s a véleményét kérdezte a versről. Az udvari poéta nagyon őszinte volt:

— Felség — ugymond — ez a vers minden lehet, csak költemény nem.

A sah nagyon megharagudott, s dühösen rákiáltott a szolgálóra:

— Vigyétek el ezt a szamarat az istállóba!

Az udvari poéta pár perc múlva már a sah istállójában volt, a szamarak közzé a jászolhoz kötve!

A sah dühre nem sokára lecsillapodott s a feleséges ur megint irt egy verset. Maga elé parancsolta az istállóból a költőt, s fölolvasta neki az új verset. De még be sem fejezte a felolvasást, mikor a költő kifelé indult.

— Hova még? — kérdezte a sah csodálkozva.

— Az istállóba! — válaszolt a költő.

A sah most már nevetett poétájának megvesztegethetetlen őszinteségén, megbocsájtotta neki az igazságot s gazdagon megjutalmazta.

* **A debreczeni kongresszus szenzációja.** A debreczeni kereskedelmi és iparkamara június hó 26-iki közgyűlése egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy amennyiben a magyar ipar- és kereskedelem boldogulásának alapvető feltétele: a gazdasági önállósulás, felkéri a kormányt, hogy ennek létesítését legfontosabb és legsürgősebb feladatai közzé tüzze ki, elhatározta továbbá; hogy a szeptember hónap Debreczenben tartandó kamarai kongresszuson e kérdést tárgysorozatába veszi és tárgyalni fogja. Deil Jenő kassai kereskedelmi és iparkamarai titkár; a debreczeni kamara közgyűlési határozatát akként kívánta megváltoztatni, hogy az önálló vámterület kérdése, tekintettel annak fontos voltára, a többi tárgysorozattól külön, az első napon egyedül tárgyalassék a kamarai kongresszuson. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara is megkérdőztetvén ez ügyben, az elnökség akként nyilatkozott, hogy bár nem demonstrációképen az első napon egyedül, hanem a tárgysorozat keretében tárgyalassék az önálló vámterület felállításának fontos ügye. A tárgysorozat meg is van állapítva, abban az önálló vámterület tárgyalása első helyre van téve, de mint halljuk, a keresk. miniszter látogatása s a kongresszuson való részvéte

miatt ezen pont lemarad a napirendről, azon egyszerű indokból, mert mindenki tudja; a miniszter nem barátja az önálló vámterületnek, sőt egy évvel ezelőtt megjelent munkájában határozottan a közös vámterület előnyeit fejtegette. Nem hisszük, hogy a hazai kereskedelmi és iparkamarák az önálló vámterület napirendről való levétele által akaróának előzékenykedni a megjelenő miniszternek, sőt szükségesnek tartjuk, hogy ezen kérdés a hazai ipar- és kereskedelem érdekében feltétlenül tárgyalassék. Hiszen, ha a hazai iparosok és kereskedők nem sürgetik ezen kérdést, a kiknek megíhetősök, jövő boldogulásuknak egyedül ez képezi irányítóját, akkor kik lehetnének azok, a kik a kormány hatalmas kapuit ez ügyben legilletékesebben döngethetik.

* **A postai hírlapforgalom Németországban.** A német postahivataloknál a múlt évben 1149 és fél millió hírlappéldányt adtak fel. Ebből a legtöbb, mintegy 360 millió a berlini postai igazgatóságra esik. Utána következnek Köln 44 millió, Düsseldorf 38 millió és Lipse 33 és fél millió hírlappéldányval. Ebben a számokban a könyvkiadók és újságszállító vállalatok által továbbított példányok nincsenek beleértve.

* **A wolfi-erdői gyilkosság.** A Wolfi-erdőben kegyetlenül meggyilkolt asszony ügyében a rendőrség nyomozása nem vezetett eredményre. A kihallgatott egyének semmi nyomra vezető adatot nem adtak a rendőrség kezébe. Tehát ez a nagy bűntény is kiderítetlen marad, mint az utóbbi tíz év alatt Nagyváradon elkövetett többi gyilkosság. A rendőrség az ügy iratait áttette a kir. ügyészséghez.

* **Leszurt végrehajtó.** Hivatása teljesítése közben gyilkos merényletnek esett áldozatul **Belányi Lajos** csomai végrehajtó. Belányi valami foglalatot akart foganatosítani Binszki Antal földesgazdánál. A végrehajtó mitől sem tartva, egyedül ment el Binszkiékhez s a mikor előadta jövelele czélját, leültek az asztalhoz, hogy a végrehajtási jegyzőkönyvet megírja. Binszki Antalnak van egy 19 éves leánya, a ki már több mint egy éve csendes elmebeteg s ki azonban eddig soha senkit sem bántott, sőt az utóbbi időben a szülők már reményleni kezdték, hogy a leány kigyógyul. Mialatt a végrehajtó munkáját végezte, a leány egyszerre csak melléte termelt, nagy konyhakest rántott elő a köténye alól s azt teljes erővel Belányi nyakába szurta, Belányi nyomban szörnyet halt. A megrémült család rögtön értesítette az előjáróságot az esetről a mely a gyilkos leányt letartóztatta és bekísérte a községháza-hoz. Mikor a leányt kihallgatták, hogy miért szurta le Belányit, mosolyogva felelte, hogy meg akarta nézni milyen a vére a végrehajtónak.

* **Nagyváradai nők Amerikában.** Ujabb feltűnően növekszik azok száma, kik szerte a hazából és így Nagyváradról is a szabad Amerika felé veszik útjukat, hogy az új világban keressék fel boldogságukat. Tegnap ismét két nő utazott városunkból Amerikába. Az egyik **Máler Mariska** varrónő, akiért Clevelandban évtizedek óta bőségben élő bátyja jött el, a másik kivándorló pedig **Wachmann** Soma volt kereskedő felesége.

* **Ejjeli látogatás.** Az elmúlt éjszaka két falusias kinézésű ember járta sorra a házakat a Kolozsvári-utcán, megzavarva az alvók nyugalmát. Az éjjeli vizitálóknak aligha lehetett tisztességes szándéka, mert nem kalandoztak volna a késő éjjeli órákban idegen házakban. A két jó madár tervszerűen működött: míg az egyik a terrénumot kémlelte, a másik kint az utcán állt őrt. Az operáción azonban a 45. számú háznál rajtaestettek; mert a házbeliek a kutyaugatásra felébredtek és igazolásra szólították az éjjeli látogatót, aki azzal vágta ki magát, hogy éjjeli szállást keres, ámbár már éjfélt után volt az idő. Mivel

ajándékol adván — teljesen ingyen — a gyönyörű kötésű, remek illusztrációkkal díszített **Zichy Mihály Album**-ot. E valóban értékes és nagy irodalmi becsű művet — melynek az Athenaeum kiadásában megjelent eredetije 90 koronába kerül — a Pesti Napló új kvárt kiadásában karácsonyi ajándékol megkapja a Pesti Napló minden állandó előfizetője. És megkapják díjtalanul azok az új előfizetők is, a kik egész éven át fél, negyedév vagy havonként, de megszakítás nélkül fizetnek elő a Pesti Naplóra.

TANUGY.

Beiratások a Szent Vincze-intézet elemi és polgári iskoláiban.

A *Szent Vincze-intézet* elemi és polgári leányiskolájában a beiratások szept. 1—7-ig tartanak.

A tandíj a polgári leányiskolában 9 kor., az elemi iskolában 4 kor. 60 fillér.

A *Veni Sancte* szept. hó 11-én 8 órakor fog megtartani.

Az előadások 12-én kezdődnek.

Nagyvárad, 1902. augusztus 30.

Az igazgatóság.

Ipariskolai beiratások.

Az ipariskolai beiratások szeptember hó 1—10-ig eszközöltnék a közs. polgári iskola helyiségében mindenkor d. e. 11—12-ig, d. u. 4—6-ig; a tanítás pedig — tekintettel a közbeeső nagyvásárra — szeptember 17-én veszi kezdetét.

Felhívtnak a t. mester urak, hogy tanonczaikat a fent megjelölt határidő alatt mulhatlanul beirassák, mert ellenkező esetben a mulasztók az ipartörvény megfelelő §-a értelmében 40—400 kor. terjedhető pénzbírággal büntetltnék.

A tanulók a beiratáshoz mult évi ellenőrzőkönyvüket magukkal hozni tartoznak. Hogy az iparmester urak kívánalmait az iskolalátogatásánál az igazgatóság lehetőleg figyelembe vehesse, kívánatos, ha a tanoncok mestereikkel együtt jönnek a beiratáshoz.

A tanulók utólag egyik osztályból a másikba nem irathatók át.

Az ipariskolai igazgatóság.

Tanítóválasztás Endrődön.

Folyó hó 28-ikán töltötte be az endrői róm. kath. egyháztanács és iskolaszék három üresedésbe jött külterületi (tanyai) tanítói állását, melyekre összesen 12-en pályáztak, köztük 2 okleveles tanító és 10 oklevél nélküli de 3—4-ik tanítóképző osztályt végzett tanítójelölt.

Az üresedésben levő *szőlőskerti* iskolához egyhangulag választották *Kovács Mihály*, az aradi áll. képzőben a mult tanévben jelesen képzett 21 éves, róm. kath. battonyai (Csanád megye) születésű fiatal embert.

A *décsi-páskumi* iskolához pedig szintén egyhangulag *Lerner Sándort*, ki az esztergomi képzőben jeles oklevelet szerzett s egy évig Szomódon működött, szintén 21 éves rk. fiatal ember.

Végül a *kocsorhegyi* iskolához *Torma Pál* a jó hírnévnek örvendő szatmári r.k. tanító képzőben négy osztályt végzett 19 éves, nagymajtényi (Szatmár m.) születésű, jól ajánlott

tanítójelöltet, kinek azonban kötelessége lesz oklevelét egy év alatt megszerezni.

Mind a hárman a tanítóképzőnek a jó tanítóról való magas eszméknek friss tüetésével lépnek az életbe, melyben mint jellemes róm. kath. tanítók neveljék önmagukat meglelt emberré és neveljenek Istennek és áldott hazánknak is jóra való jellemű kath. nemzedéket! Istennek áldása törekvésükön!

Endrőd, 1902. aug. 29.

Mellan István,
hitoktató.

Az elemi iskolai fiuinternátus A „Szent József” fiúnevelő-intézetbe, melynek védnökségét Klotild magy. kir. hercegnő ő fensége volt kegyes elvállalni és özv. gróf Károlyi Gyuláné, özv. gróf Pálffy P. leé és György Teréz grófnő alapították, Vaszary Kólos bíbornok-hercegeprimás, dr. Hornig Károly báró veszprémi püspök, gróf Csekonits Edéné, gróf Festetics Pálné, özv. gróf Hunyady Lászlóné, Ratibor hercegnő, gróf Merán, örgróf Pallavicini Edéné, Pálffy Anna grófnő, Wenckheim Frigyesné, gróf Wenckheim Istváné, gróf Zichy Nándorné pártfogolnak 6—10 éves fiúk vételnek fel. A dísz kiadású felvételi szabályzatot bárkinek bérmentve megküldi az intézet igazgatósága (Budapest, I. Istenhegyi-ut 32.) Az intézet annál inkább is ajánlható, mert az egyedüli róm. kath. internátus ele i iskolás gyermekek számára és havi eltartás nevelés és ruha díj összesen csak 60 korona. A beiratás már kezdetét vette.

Igazságszolgáltatás.

5 ólom koronáért 3 hónap.

Az öreg *Tóth János* abban az időben, mikor az új koronás tallérok forgalomba jöttek, ugyancsak pénzzükiben volt, fogta hát magát, gondolkodni kezdett, mi móóon is lehetne az ő egynehány koronásából sok-sok koronást csinálni. Egyszer csak merész ötlete támadt, hátha tudna ő is olyanokat fabrikálni.

Megpróbálkozott, s primitív lenyomatokkal sikerült neki olyasforma ólom karikákat gyártani, amire nagy jóakarattal rá lehetett fogni, hogy koronás.

Az ő hite szerint márcsak a kisebb dolog volt hátra, — tudni a fényes pengőkön.

Ezen ám rajta vesztett, letartóztatták véle, mikor is jámboran bevallotta az öreg bűnét.

Ezért került ma a kir. törvényszék elé, mely tekintve töredelmes vallomását, három hónapi fogházzal büntette, pénzhamisítás kísérlete miatt.

Ki fizet már most?

Egyik típusa az országszerte ismert kuruzsló cigányasszonyoknak *Ráth Katalin*, a ki *Debreczeni Mihályné* csapta be néhány szoknya, selemkendő és rékli erejéig; amiért, mikor felvitágoztatták Debreczeninét asszonyomat, feljelentette *Ráth Katalint* család büntetéért.

Amde mire a tárgyalás elé kerültek, meggyeztek, s Debreczeninét visszavonta a panaszt. A tanács elnöke erre figyelmeztette a panaszos asszonyt, hogy akkor ő fizeti a költségeket.

— Én kérem nem fizethetek, mert nincs miből.

— És mégis visszavonja a panaszt?

— Vissza . . . kitérem vissza — szólal meg erre a cigányasszonz. Csókolom a kezit, inkább fizetek én, csak hogy nagyobb baj ne legyen.

EGYESÜLETEK.

A kereskedelmi csarnok közgyűlése.

A nagyvárad Keraskedelmi Csarnok ma, vasárnap délután 3 órakor tartja meg saját házának dísztermében a mult vasárnap közbejött akadályok miatt elhalasztott 33-ik rendes évi közgyűlését. E közgyűlésnek tárgyai: 1. Elnöki jelentés az 1901. évi zárszámadás kapcsán. 2. Választás: a) elnök, b) két alelnök, c) pénztáros és gazda, d) nyolcz választmányi tag választása három évre, és e) három számvizsgáló választása egy évre. A társulat rendes tagjainak, kik szavazati joggal bírnak, ez uton hívjuk fel figyelmét a közgyűlésre.

Az igazgatóság a következő hivatalos értesítést adta ki ez alkalommal:

A Nagyvárad kereskedelmi Csarnok ma vasárnap tartja, délután 3 órakor, 33-ik évi rendes közgyűlését, melynek legérdesebb pontja lesz a tiszttudítás. A közbizalom a három elnöki állás betöltésénél Reismann Mór, dr. Horványi Géza és Lichtmann József urakban összpontosult. A pénztáros állás elfogadására a Csarnok egyik legrégebb és legmunkásabb tagját *Lévay Zsigmond* urat szándékoznak fölkérni a társulat tagjai. Választmányi tagokul jelölve vannak: *Lakatos József*, *Levitter Miksa*, *ifjú Moskovits Mór*, *Moess Károly*, *Reismann Jakab*, *Schwartz Ferencz*, *Steiner M. Albert* és *Weisz Gábor*.

Jóváhagyott alapszabályok. A belügyminiszter a *berekbőszörményi* olvasókör alapszabályait jóváhagyta.

IPARÜGYEK.

Értesítés.

Az ipartestület kebeléhez tartozó iparos polgárokat tisztelettel értesitem, hogy az *Olaszi Uri-utczán* levő *Vas-fürdő* tulajdonosa kedvezményes fürdő-jegyeket bocsátott az iparos polgárok rendelkezésére.

A kedvezményes jegyek a hivatalos órák alatt a testületi irodában adatnak ki.

Nagyvárad, 1902. aug. 30.

Bertsey György,
ipartestületi elnök.

TAVIRATOK.

A király Laibachban.

Laibach, aug. 30. A király a pólai flottagyakorlatokra való utaztában holnap reggel ideérkezik és a pályaudvaron fog reggelizni. Itt csatlakoznak a királyhoz *Ferencz Ferdinánd* és *Rajner főhercegek* is. (M. T. I.)

Apponyi Temesvártt.

Temesvár, aug. 30. Végleges megállapodások szerint *Apponyi Albert* gróf f. hó 31-én reggel érkezik Temesvárra, a honnan délelőtt *Lovrinbe* megy a *Lipthay báró* védnöksége alatt álló mezőgazdasági kiállítás megnyitásához. Hétfőn reggel *Verseczre* utazik. (M. T. I.)

A kormány munkaprogramja.

Budapest, aug. 30. (Saj. tud. távir.) *A Magyarország* mai száma közli a kormány munkaprogramját, melyek a következők. A főrendiház incompatibili-

tása. A ki-bevándorlási törvényjavaslat. A közigazgatás egyszerűsítése. A tisztviselők fizetés rendezése. A Horvátországgal kötendő pénzügyi egyezmény. A jogi oktatás reformja. A vámtarifa, ipartörvény revíziója és az állami üzletvezetőségnek igazgatóságokká való átváltatása.

Az amerikai hadsereg szaporítása.

London, augusztus 30. A Timesnek new-yorki levélben közlik, hogy az amerikai hadsereget jövő év tavaszán 5 ezreddel szaporítani fogják. A szaporítás aztán minden esztendőben fokozódik.

Natália Párisban.

Páris, augusztus 30. Natália szerb exkirályné két hét óta inkognitóban itt tartózkodik.

Zsarolási kísérlet Krüger ellen.

Hága, augusztus 30. Az antwerpeni Abendblatt jelentése szerint az agg Krüger ellen zsarolási kísérletet követtek el. Egy hágai lakos levelet írt az elnöknek, amelyben 4000 font sterlinget kér, nem fizetés esetén leleplezi Krüger, hogy a dél-afrikai állami kincsekből mennyit vitt el és hová rejtette el. A megfenyegetett elnök a levelet átadta a rendőrségnek, amely azonban azt hiszi, hogy a levélíró megőrült.

Harcok Venezuelában.

New-York, augusztus 30. Willemstadból jelenti egy távirat: A lázadók tegnap megkísérelték Taguy venezuelai város bevételét, de több óráig tartó harc után kénytelenek voltak visszavonulni. Kétszáz lázadó elesett vagy megsebesült.

Mattasich anyja nyilatkozata.

Budapest, aug. 30. (Saját tud. táv.) Mattasich-Keglevich édes anyja a mai horvát hivatalos lapban nyilatkozatot tett közzé, melyben kijelenti, hogy fia adóságaiért sem a multan sem a jövőben nem szavatol.

Kinából.

Peking, augusztus 29. Janani vezérőrnagyot, Japán kínai hadainak volt parancsnokát a pekingi japáni követséghez katopai attasévá nevezték ki. Azt hiszik, hogy Kina Jananit meg fog bízni hadseregének átalakításával és hogy ezzel ugyanolyan pozíciót akar biztosítani Japánnak, a minőt Oroszországnak adott. (M. T. I.)

Zavargások Albán-Szkutáriban.

Konstantinápoly, augusztus 30. Hivatalos török részről megczáfolják egy külföldi lapnak azt a jelentését, hogy Albán-Szkutáriban zavargások vannak két keresztény kereskedő meggyilkolása miatt. Ez a hír valószínűleg arra vezethető vissza, hogy Szkutáriban bizonyos Kiamil és Djuba Péter között személyes torzalkodásból kifolyólag verekedésre került a dolog, a melyben Djuba elesett és Kladje András nevű kísérője megsebesült. Politikai jelentősége nincs a dolognak, csak közönséges büntényről van szó. Azt a hírt is megczáfolják, hogy Mitrovicában nagy forrongás van egy

szerb kereskedő meggyilkolása miatt. Mitrovicában efféle büntény nem fordult elő és a város teljesen nyugodt.

Indiai szárazság.

London, aug. 29. Az indiai alkirály azt táviratozna, hogy különösen a szárazságtól sújtott kerületekben bőséges eső esett és az aratási kilátások javultak, noha még aggodalmat okoz az a gondolat, hogy sürgős szükség lesz inségmunkákra és noha még több esőre volna szükség. (M. T. I.)

A tusnád-fürdői kongresszus.

Budapest, aug. 30. (Saj. tud. táv.) A tusnád-fürdői székelykongresszus szakosztály tanácskozásain a közművelődési és birtokpolitikai kérdések nagyon szépen domborodtak ki és megvitatásuk becses anyagot szolgáltatott. A kongresszust, melynek eredménye kielégítőnek mondható, a délutáni záróülésen fejezték be.

A görög trónörökös esküvője.

Pétervár, augusztus 30. A carszkojeszelői nagy palotában tegnap délután tartották meg Miklós görög herceg és Vladimirovna Heléna nagyhercegnő esküvőjét. A szertartást a pétervári metropolita végezte a palota templomában. Este diszebed volt, amelyben a császári család és a nászvendégek vettek részt. (M. T. I.)

A new-yorki tőzsdéről.

New-York, augusztus 30. Az értéktőzsdén általában jó alapirányzat mellett egyes értékekben nagyobb szilárdság mutatkozott. A kedvezőlele bankkimutatásra való kilátással senki sem törődött, mert a bankoknak a bankjegyforgalom kiterjesztésére vonatkozólag tervezett intézkedései biztatóan hatottak a tőzsdére. Zárlat állandó. Részvényforgalom 760.000 drb. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

Tűz el-vassal.

Írta: Sienkiewicz Henrik. 70.

— Ne beszélj paraszt és engedd el a lovam kantárát. Tudod e, hogy ki jön utánunk?

— Ugyan kicsoda?

— Jeremiás herceg.

A kozákok kihívó arca egyszerre alázatos kifejezést öltött. Most már köszöntek is és levették fejükről a piszkos sapkájukat.

— Hát azt tudjátok-e, hogy mit csinálnak a lengyelek azokkal, akik bántani merik őket? Fölakaszják a gazokat. És tudjátok-e, hogy hány katona van Jeremiás hercegnek? És hogy alig van már felméréföldnyire? Ti kutyák, majd lesz nektek nemulass, amiért ilyen arczátlanul fogadtok! Elfogyott a vizetek? Majd meglátjuk.

— Bocsáss meg uram, a víz igazán elfogyott, kiapadt a kut. Mi magunk is a kahanlikból hoztuk a vizet a lovainknak. Majd hozunk a tiéteknek is.

— Majd magunk megyünk oda! Hé fiu, kiáltott Helenára, lovagolj előre!

Sagloba még szidia egy darabig a pásztorokat.

— Ha a herceg előőrsei ideérkeznek, mondjátok meg, hogy a folyó mentén az ország-uton lovalok.

— Megmondjuk, uram!

Egy negyedóra mulva együtt voltak a szökevények.

— Jókor jutott eszembe a herceg. Most aztán nem jönnek utánunk a pásztorok, hanem az előőrseket lesik. Ugy-e ravasz egy ember az öreg Sagloba? Valóságos Ulysses.

Már Browarkinál jártak, Sagloba Helenát elbujtatta a sásban, maga pedig alkalmas gázló után nézett. Szerencsésen át is vergődtek a másik partra, ott aztán leszerszámolták a lovakat, szabadon eresztették őket a fűben legelőre, magok pedig éjjelre falevelekből és fűből ágat vetettek.

— Aludjál békén, leányom, nincs már semmi baj, nem hagyunk hátra semminemű nyomot. Jó éjszakát.

— Jóéjszakát.

A lány letérdelt a csillagokhoz föltekintett és imádkozott. Sokáig nem tudott elaludni. Rettenetes képek kavargtak előtte, halott rokonainak az arczát látta. Odazárták a folyosóra, ahol a hullájok feküdt. De aztán feljött a hold és a szelid világosság lecillapította izalmát.

Hajnalfelé irtózatossá hangok riasztották föl álmából. Üvöltést, hörgést, lódobogást és fájdalmas nyerítést hallott. Sagloba is fölébredt, előkapta a pisztolyait és odarohant, ahonnan a hangok jöttek. Jó negyedóra mulva átkozódva tért vissza.

— Nagy baj van. A farkasok megrohanták a lovainkat.

— Rettentő!

— Az egyiket halálra harapták, a másikban is alig van már élet.

— Hogyan megyünk most tovább?

— Hogyan? Majd nyessünk két jókora fát, aztán ráülünk és elnyargalunk, mint seprőnyelen a boszorkány. Nagy a baj, leányom. Az ördög ugylátszik maga fáradozik az elvesztésünkön, amit különben nem csodálok, mert hiszen jóbarátja Bohunnak, akinek a testébe bujt. Hogyan megyünk tovább? Ló legyen, ha tudom, akkor legalább ráim ülhetnél.

— Majd gyalogolunk.

— Könnyen beszélsz. Te fürge, karcsu teremtes vagy, de én nehéz, potrohos, kurtalábu ember vagyok. Meg aztán az elemőzsiánkat és a podgyászunkat is cipelnünk kell.

— Viszem én szivesen.

— Nem vagyok én lelketlen pogány, hogy a te gyöngye válladra rakjam a terhet! Majd elbirom magam is, Isten segítségével. Hogy azonban kevesebb legyen a cipelnivaló, falatozzunk egyet az elemőzsiából.

Derecasan hozzáálltak, aztán utra keltek. Dél felé gázlóhoz érkeztek, ahol emberi hangokat hallottak.

— Bujjunk el, leányom!

— Látsz valakit.

— Igen. Ketten jönnek erre felé: egy öreg, vak lantos, meg egy siheder, aki vezet. Most leveszik a csizmáikat, belegázolnak a folyóba. Idejönnek hozzánk.

— Dicsértessék az Ur Jézus, — köszöntötte őket Sagloba.

— Mindörökké Amen, felelt az aggastyán.

Kik vagytok?

— Jó keresztények, mitse félj öreg.

— Szent Miklós adjon nektek erőt, egészségét.

— Honnan jössz öreg?

— Browarkiból.

— Erre visz az ut Slotowsba.

— Igen.

— Mióta vagytok uton?

— Tegnap reggel óta.

— Roslogiban voltatok?

— Voltunk. Azt mondják, hogy lovasok jártak ott és nagy mészárlás esett. Egy paraszt mesélte. En nem láttam a pusztitást, mert vak vagyok, a fia pedig, aki vezet, nem beszélhetett nekem el semmit, mert néma a szegény.

— Hé Fedor, Alexis, Maxim, fogjátok meg ezeket a zsványokat. Majd azok én nektek a parasztokat izgatni, az urak ellen uszítani. Hé Fedor, Maxim, Alexis, vetkőztessétek le a két jómadarat, csak le, egész pórásra.

Es miathogy maga volt egyszemélyben Fedor, Alexis, meg Maxim, rárontott a fiura és rettenetű fenyegetődzések közepette leparancsolta róla ruháit. Helena pirulva menekült el, Sagloba pedig pörére vetkőztette le a néma gyerekeket, azután az öreg lantost vette elő, aki térden állva kért kegyelmet. A leány egy fa-

törzsön ülve jó darabig hallotta még a néma sóhajtozását, az öreg jajgatását és lökést a Sagloba szapora kiáltozását.
Végre elhallgatott a lárma, s kisvártatva megjelent a vitéz, karján a ruhákkal, kezében a két pár csizmával. Nagyokat fojt és nagyokat nevetett.

— Berekedtem a nagy ordítózásba, hanem sikerült a dolog. A két mamlasz most ott bujkál a sásban anyaszült meztelentől, még az ingöket is elvettem, mert arra is szükségünk van. Vadonatuj, tiszta holmi. Persze zugolódik és panaszkodik a paraszt, de azért finoman öltözik. Ott vették Browarkiban a becsun a ruhájokat abból, amit összekoldultak. Sok szegény nemes van, aki egy év alatt sem tudna annyi pénzt összegyűjteni,
— De hát mit csinálunk mi a ruhájjal?
— Majd meglátod.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Nemzetközi méhészkongresszus Temesvártt.

Erdekes, közgazdasági szempontból nagyfontosságú kongresszus lesz ma vasárnap Temesvártt. A német, osztrák és magyar méhészek fogják XXXVII. vándorgyűlésüket megtartani, mely alkalomból méhészeti kiállítás is lesz a Temesvár városi Scudier ligetben, mely iránt rendkívüli érdeklődés nyilvánul. A vándorgyűlés és méhészeti kiállítás védnöke dr. Darányi Ignác földmívelési miniszter, ki reggel érkezik meg Temesvárra, hol ünnepes fogadtatásban részesítik.

A rendező bizottság elnöke báró Ambrózy Béla nagybirtokos, a ki rendkívül sokat fardozott a vándorgyűlés és kiállítás sikere érdekében. A kongresszus, valamint a kiállítás védnökei sorában találjuk Dessenffy Sándor v. b. t. t., csanád egyházmegyei püspököt, Wekerle Sándort a közigazgatási híroság elnökét, nemetkéri Kiss Pál földmívelésügyi államtitkárt, dr. Molnár Viktort Temes megye főispánját, Telbisz Károly temesvári polgármestert s b. A kitűnő kapcsolatokkal kapcsolatos vándorgyűlés öt napig tart.

Állatzárlat egy országrészre. A száj- és körömfájás járványa folytán elrendelt zárlat erősen sújtja Nagyváradot. Ugy látszik, ez a veszedelem az ország délkeleti részéről hurczoltatott be Biharmegyébe és Nagyváradra. A földmívelésügyi miniszter ugyanis a száj- és körömfájás fellépése miatt a hasított körmű állatokat illetőleg Torontál-, Krassó- Szörény- és Temes megyék egész területére, továbbá Arad megye- egy részére a szigorú zárlatot elrendelte és az állatvásárokat betiltotta.

Forgalmi kimutatás 1902. évi aug. hó 26-ról. Tiszta buza körülbelül 5000 hltr, kétszeres buza 800 hltr, rozs 900 hltr, 1 árpa 600 hkl, zab 500 hltr, tengeri 80 hltr, burgonya 300 hltr. Marha- és sertésvásár zárva.

Helyi élelmiszer-árak

Tízszázalékos jelentés

— A Tiszántúli eredetű árucikkek

Helyi árak

Árucikk	Ár
Buza októberi	8.01
Buza áprilisi	8.98
Tengeri	5.16
Ros az októ.	6.58
Zab ápr.	6
Kaposzta, tengeri, aug.	96

Értéktársaság Budapest, aug. 30.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Államvasút	509.50
Római urasági	472.—
Magyar jelölés	—
Szállótarján	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktársaság 1902. aug. 30-án.

Magyar aranyjárdék 4%	121.10
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4%	119.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2%	100.—
Magyar keleti vasúti államkölcsön 1876-ból	118.60
Magyar földterhelmentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérei jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavonföldterhelmentesítési kötvény	97.50
Magyar nyerevény-szállótarján-kölcsön	203.50
Tiszszabályozás szerződés szerinti kölcsön	163.—
Osztrák járdék papirban	101.60
Osztrák járdék papirban	101.60
Osztrák járdék papirban	121.50
Osztrák járdék aranyban	99.50
Osztrák korona járdék	152.50
Osztrák államsorsjegyek	15.85
Osztrák magyar bank részvény	786.50
Magyar hitelbankrészvény	717.—
Osztrák hitelintézet részvény	95.15
Párisi visita	13.05
20 frnkos arany (Napoleon'dor)	116.90
Németbirodalmi márka	239.60
Londoni visita	23.42
20 márkás arany	23.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTER.

Talán nem jár jól az órád. Oh hagyd el; ezeknek az óráknak már többre van a javítása mint az egész értéke.

Na ha csak az a baj, ajándok neked egy jó órát, mely az én órámat is pontosan kijavította, s minden órát kivétel nélkül egy évi jótállás mellett

Csak 90 krajczárért,

óraüvegeket csak 10 krért ad, ugyszintén a legjobb órákat és ékszereket jutányos árral raktáron tart.

Kepes Márton,

művész Nagyváradon színház oldala mellett.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Felix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad indul.	730	950	—	—	450	—	858
Vásártér	722	931	*114	237	420	638	854
V.-Velence	740	1000	1135	256	500	656	915
Rontó	754	1014	1150	309	514	709	929
Püspök-fürdő	805	1025	1155	314	519	714	915
Felix-fürdő	817	1037	1209	328	536	728	928

Felix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Felix-fürdő indul.	820	1042	*1215	330	539	722	933
Püspök-fürdő	838	1100	1227	342	556	743	—
Rontó	842	1104	1232	346	560	748	1000
V.-Velence	856	1116	1246	359	574	762	1013
Vásártér	912	1117	102	415	630	819	1030
Nagyvárad	905	1127	—	—	623	—	1023

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik

A helybeli és vidéki
összes tanintézetekben és iskolákban
használatban levő

TANKÖNYVEK,
SEGÉD-KÖNYVEK,

mindenféle **író- és rajzszerkek,** a legjobb minőségben és a legjutányosabban kaphatók:

SEBŐ IMRE = könyv- és papirkereskedésben =
NAGYVÁRAD,
Fő-utca, Oláry-ház,
az Orsolya-zárdával szemben.

Helybeli és vidéki telefon-szám. 276.

A „TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhathatóságilag jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak }
Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
Megholtak } papíron.
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Megholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szent Vincze intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JANOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

(Director instituti etiam sacra assignat pro pretio libellorum.)

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Lilionszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László nyomda

elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben

a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek,

füzetek, röpiratok,

körlevelek, falragaszok,

hirdetmények,

részvények, árjegyzékek,

jegyzőkönyvek,

pénz- és hitelintézeti nyomtatványok

Étlapok,

meghívók, szinlapok,

egyházi és mindennemű világi nyomtatványok,

névjegyek, tánczrendek,

palaczkfeliratok, sorsjegyek,

gyászjelentések,

levélpapírok és borítékok,

valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.	12. Bevételi } számadás-ívek.
2. Megtértek jegyzéke.	13. Kiadási } számadás-ívek.
3. Hitehagyottak jegyzéke.	14. Adósok jegyzéke.
4. Elvált házások jegyzéke.	15. Kereszteltek } anyakönyvi kivonata.
5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.	16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.	17. Megholtak } anyakönyvi kivonata.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.	18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.	19. Iskolai jelentés.
9. Kereszteltek } anyakönyve, diósgyőri	20. Jelentés a templompénztár számadásairól.
10. Egybekeltek } papíron.	21. Kereszteltek } anyakönyvi másolata.
11. Megholtak }	22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
	23. Megholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.

Pénzt szerzek.

Kölcsönt födbirtok és házakra. Jelzalog, személyi hitel, tárcza váltók, tisztli és tisztviselő váltókat legelőnyösebb feltételek mellett.

Olcsó kamatlábbal

számítolok le, és szerzek pénzt a legmagasabb értéklés mellett előkelő fővárosi pénzintézetből.

Értekezhetni délelőtt 10 órától 12 óráig, délután 4 órától 6 óráig.

Hagymási Jenő,

Nagy-Te eki utca 46.

Kiadó lakás.

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-utca) egy első emeleti utcai lakás, mely áll: 4 szoba, 1 alcoven, mellékhelyiségek s egy üveges terasz a Kö. rözsre.

1. évi november hó 1-től kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyváradi Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehetőek.

Ertekezhetni a Nagyváradi Takarékpénztárnál.

A Pesti Napló karácsonyi ajándéka

Zichy Mihály Album.

A Pesti Napló, amely eddigelő Madács Ember tragédiáját, Arany balladait Zichy Mihály képeivel, Katona József Bánk bánját, Kisfaludy Sándor Himfy szerelmeit remek albumba foglalva és legutoljára a **Költők Albumát** adta olvasóinak karácsonyi ajándékkul, az idén az eddiginél is nagyobb szabá u, diszben, tartalomban nemesak az eddigi ajándékokat felülmúló, de a könyvpiaczon is ritkaság számba menő díszművet, a

Zichy Mihály Albumot szánta olvasóinak karácsonyi ajándékkul.

Zichy Mihály képeinek válogatott, impozans albumba foglalt gyűjteményét a **Költők Albumánál** nagyobb és díszesebb alakban. Zichy Mihály világhírű művészi termelésének legjavát, legszebb festményeit és rajzait foglalja magában ez a

díszmű negyven műlapon, amelyek mindegyikéhez legkiválóbb esztétikusaink és műbírálóink írnak szövegmagyarázatot. A valóban remek kivitelű műlapoknak egy része gyönyörű színyomásu lesz, olyan, amilyen eddig alig jelent meg magyar díszműben.

A negyven pompás műlapot, a kísérő szöveget és Zichy Mihály egyéniségének és változatos életpályájának regényes rajzát, valamint Zichy rajza után készült gazdag bekötési tábla foglalja gyönyörű díszes kötetbe.

A Pesti Napló e nagyszabásu díszművét az Athenaeum állítja ki. A Zichy Mihály Albumot, amelynek ára az Athenaeum eredeti kiadásában 90 korona, a «Pesti Napló» új kvart kiadásában karácsonyi ajándékkul kapja a Pesti Napló minden állandó előfizetője. És megkapják díjlanul azok az új előfizetők is, akik egész éven át fél, negyedév, vagy havonként, de megszakítás nélkül fizetnek elő a Pesti Naplóra.

Kiadó lakás.

A Biharmegyei takarékpénztár Kossuth-utcai házában

Egy másodemeleti udvari lakrész

két szoba alkov, előszoba, konyha és megfelelő mellékhelyiségekkel

1. évi november hó 1-től kiadó.

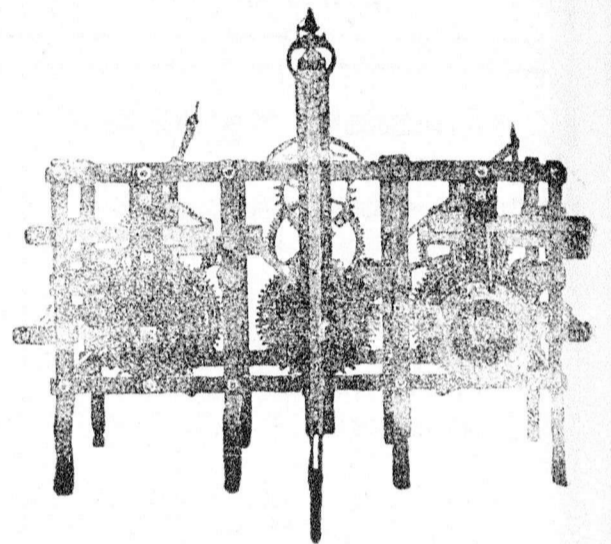
Értekezhetni az intézet I. emeleti üzlet-helyiségében.

294.

Ertesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség, valamint az egyházi és községi előjáróságok becses tudomására hozni, hogy a 42 év óta fennálló

Daday József ur lakatos és toronyórás üzletét,

melyben 16 éven keresztül mint művezető, voltam alkalmazva, átvettem és ezt személyesen a régi jó hírnévhez méltóan, a régi cég alatt tovább folytatom.

Szives pártfogásukat és megrendeléseket, melyeket kifogástalanul olcsón és pontosan eszközölök, kérem és óráimért 10 évi jótállást vállalom, vagyok kiváló tisztelettel:

Mezey Dezső,

lakatos- és toronyóra-készítő,
Nagyvárad, Szent János-utca 20 szám.

50

Telefon-szám 384.

Fő-üzlet:
Zöldfa-u. elején.
Telefon sz. 336.

HÁASZ MANÓ kézmű és divatáruház.

Fiók-üzlet:
Amerikai áruház.
Telefon sz. 372.

Figyelemmel kérek lenni arra, hogy nálam a most kezdődő iskola évadra beszerezhető bármely intézet előírása szerint úgy fiók, mint lányok részére szükséges összes kellékek.

Ugyszintén bármely rőfös és díszítési cikkekben szinte meglepő nagy raktár a legdivatosabb kivitelekben. S tekintettel a mindenki által ismert óriási forgalmamra, oly szolid és olcsó árban, mint nálam, semmi féle cikk be nem szerkeszhető.

S ez olcsó árak mellett is minden vevőnek ki 10 frt. értékű vásárol, még ha részletekben is,

egy életnagyságu fényképet készítek

55 cm. széles, 75 cm. magasságban bármely átadott fénykép után teljesen ingyen, csupán a pas-partourért fizetendő frt. 1.50.

Uj üzlet! Szabó Testvérek Uj üzlet!

Nagyvárad, Zöldfa-utca, (a «Zöldfa» söresarnok mellett.)

Ajánljuk:

ujonnan berendezett rőfös és nődivat cikkeinket.
Ing, blousok, napernyők, jó mosó kartonok, Fongaise batisztok, uri és női mosott fehéreneműek, vásznak és chiffonok, csipkék, szalagok.
Uj üzlet! Bélés és rövidárak. Uj üzlet!

LÖRINCZ MÓR, Nagyvárad, Bémer-tér, Vashid mellett.

Ajánl nagy választékban

iskola hegedűket,

darabját: 2.— 3.— 4.— 5.— 6.50 8.— 10.— forint

Hegedű vonók,

darabja: —.35 —.50 —.80 1.— forint

Iskola-táskák, 25 krtól feljebb.

Könyvszijjak, tolltartók, tentatartók, zsebkések, ollók, ruha- és hajkefék, fésűk, kofferek, kézi táskák, kézi és fali tükrök, esőernyők a legmértékesebb árban.

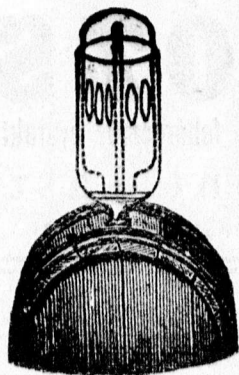
Vadász kellékekből nagy választék.

Dohányzó » » » »
Lovagló eszközökből » » » »

Az összes raktáron tartott árukról képes árjegyzék kívánatra megküldetik.

Tüzi játék nagy raktár.

Egy ügyes fiu mint tanuló, fizetés mellett alkalmazást nyer.

Szenzációs talál-
mány boraink
védelmére!

Ezen »Hidraulikus«
aknával lefojtott bor-
nál nem szükséges a
töltőgőzt havonta
ismételni. A csapon
álló horti megmenti a
borvirág, vagyis pe-
nészől, ezáltal nem
lesz soha zavaros és
savanyu, így utolsó
cseppig kristály tisztán
eresztődik le a
bor és fölölegessé vá-
lik a kis hordókba
való lehűztetés vagy
üvegbe töltötés.
Darabja 1 frt. Hozzás
való 1 üveg desztillin
35 kr. Kapható:

Lörincz Mórnál
Nagyváradon.

Kálmán Sándor

ékszerész,

Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.

Állandó nagy raktár:

Drágakövek, ékszerek, arany- és ezüst aján-
dék tárgyak, ezüst evőeszközök és minden
e szakhoz tartozó áruból.

Legszolidabb szabott árak.

Mindenmü alakításokat és javítást elvállal.
Telephon 409. szám. 150

Kossuth-ünnepre

ZÁSZLÓK

megrendelhetők
és készen kaphatók:

Diósy Ferencznél,
Diósy Mihály

csemege üzletében

Nagyvárad,

Olaszi Fő-utcán.

Diszítéshez való czimerek raktáron vannak.

80 kr. UJ!! 80 kr.

ÓRÁS-ÜZLET

Diószeghy István

műórás és látszerész,
Nagyvárad, Nagy-Teleky-utca 41 szám.

Elsőrendű óra javító műhely, hol
minden órát kivétel nélkül egy évi jót-
állás mellett csak 80 krért javít meg,
gyorsan és pontosan.

Továbbá raktáron tart a legjobb
gyártmányu fali inga- és zseborákat.

Egy kitűnő gyártmányu új szekrény
óra 1 frt 20 kr.

Egy óra üveg csak 10 kr.

80 kr. 285. 80 kr.

Legelső nagyváradai zálog-kölcsön intézet.

Nagyvárad, Kossuth-utca 9. szám.

PÉNZKÖLCSON

Sorsjegyek és értékpapirok után: 2¹/₂ 0
Ekszerek után: 3³/₄ 0
Áru- és iparczikkék után: 4¹/₂ 0

ZÁLOGBAN

levő sorsjegyeket és értékpapirokat kiváltunk és azokra
magasabb kölcsönt olcsó kamatra adunk, vagy azokat a teljes napi
árfolyamban megvesszük.

Vidéki megbizásokat a legpontosabban elintézzük és vissza-
fizetéseket a legkisebb részletekben is elfogadunk.

Nagyobb üzleteknél feleinket a legnagyobb kedvezményben ré-
szesítjük.

KLEIN M. és FIA,

hat. engedélyezett zálogháza,

Nagyvárad, Kossuth-utca 9. szám.

Mélyen leszállított kamattal.

A legolcsóbb nagyváradai zálogház.

A legolcsóbb nagyváradai zálogház.

1 darab I-ső rendű gallér . . . 11 kr.
1 pár I-ső rendű kezeltő . . . 20 kr.

Mai naptól kezdve

Szefir, szintartó, méterje . . . 13 kr.
Ponge selyem, mutatott méterje . . . 50 kr.

Telefon 372.

1902. Szeptember hó 15-ig

Telefon 372.

Batisztlókat, ruhaszöveteket, kartonokat, delaineeket, vásznakot, chiffonokat, napernyőket, csipkét és rövidáru cikket

Eddig még Nagyváradon nem létezett olcsó árban fogunk elárusítani.

10 frtos bevásárlás után ingyen képek.

„AMERIKAI ÁRUHÁZ“ Nagyvárad, Fő-utca, színházi Bazár-épület.

1 szefir blous . . . 60 kr.
1 Ponge selyem blous . . . 2 frt 50 kr.

Telefon 372.

1 méter finom carton . . . 17 kr.
1 méter fehér batiszt . . . 30 kr.

ELEK JÓZSEF

női- és (ri diva), vászon- és fehérenemű áruraktára
 Nagyváradi, (Szent László-tér).
 (Volt KUNZ-czég helyiségében).

Telefon 429.

Ajánlja dusan berendezett újdonságait női ruha
szövetekben, a legszebb kivitel és legfino-
 mabb minőségig. **Lioni selymek**, Chine, egy-
 színű és fekete színekben. **Ponges** óriási vá-
 lasztékban. **Diszek** és teljes kellekek.

Zephyr, Batist mosókelmék, **Nap- és eső-
 ernyők** nagy választékban.

OBERLEITNER E. és FIAI

es. és kir. **vászon és asztalnemű** egyedüli bizományi gyári raktára.

Valódi Rumburgi, Irhoni, és Creász vásznak,
 legjobb minőségű Chiffonok

és pamut-vásznak.

Külön gyászruha kelme-osztály teljes kellekekkel.

Mintákat kívánatra azonnal küldök.

SIRKÖVEK

a legolcsóbban
 kaphatók 258
 a debreczeni köipar
 vállalat
KOHN és TÁRSA
 fiók sirköraktárában,
 Nagyváradi, Kossuth-u. 8.

A fürdő- és nyaralási idény alkal-
 mával a t. közönség szives figyelmébe
 ajánljuk

tűz- és betörésmentes
letéti pénztárunkat,

melyben külön és közvetlen elzárható
 fiókok állanak előnyös feltételek mellett
 a bérlő közönség rendelkezésére.

Nagyvárad **takarékpenztár r. t.**
 219.

1091. májustól Zöldfa-utca 34. sz.
 Sörház-sikátorral szemben.

40 év óta fennálló saját asztalos- és kárpitos-műhely.

Nem gyári, de kizárólag az ország és a külföld elsőrendű műhelyeiből beszerzett fa- és vasbutorok, valamint kárpi-
 tozott berendezések nagy választéku raktára

NAGYVÁRAD,
 Zöldfa-u. 34. sz.

WALLERSTEIN FERENCZ

Papp György-féle
 házban, a volt
 Eiber helyiségben.

butor nagykereskedése.

1901. májustól áthelyeztetett Zöldfa-u. 34. sz. Sörház-sikátorral szemben.

Elegáns háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések minden kivitelben, stilszerű szilárd, első minőségű anyagból.
 Szőnyegek és butorszövetek nagy választékban. | Kárpitozott butoraim saját műhelyemben készülnek.

Lakások kárpitozását, vagyis tapétirozását elvállalom.

Legjobb gyártmányu zongorák, pianinok és tűzmentes vas- és pénzszekrények
 kaphatók. 281

Két utcái szoba, előszobával, butorral vagy anélkül 1902. november hó 1-től kiadó.

Javítások gyorsan és pontosan
 eszközölködnek.

Gyermek játékszerek.

HÁROM és NÉGY KERESKÜ GYERMEK KOCSIK.

Szülők figyelmébe.

Az iskolászezon beálltával ajánljuk az alant jegyzett árukat melyek úgy a finom minőség, mint olcsóság tekintetében
 minden versenyt felülmúlnak. — Intézetekben lakó leánykák részére ingek, nyári és téli
 bugyogók, törülközők, háló kabátok, zsebkendők, kötények, harisnyák, fürdő ingek, fiókkal ellátott tükrök, evőeszközök, tányérok,
 mosdótálak, ritka és sűrű fésűk, ruha és fogkefék, reggeli cipők stb.

Előnyomott kézi munkákban és színes pamutokban nagy választék.

Tanulók részére iskolai táskák, tolltartók, tentatartók, notesek és mindenféle iskolai czikkek kaphatók 187

a legjutányosabb árak mellett.

Szives pártfogást kér teljes tisztelettel

Friss és Társa, korona és fillér-bazár, Fő-utca.

UJSZÜLÖTTEK RÉSZÉRE TELJES KELENGYÉK.

Eső-nyók és ajándéktárgyak